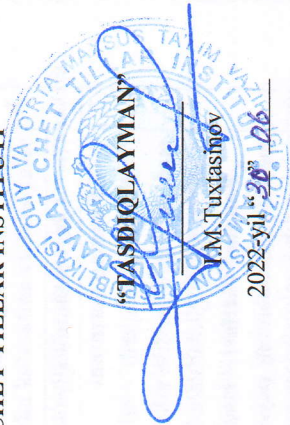

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT CHET TILLAR INSTITUTI

LINGVOKULTUROLOGIYA
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200 000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi: 230 000 – Tillar
Ta'lim yo'nalishi: 60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish (arab tili)

Fan/modul kodi LKUL2506	O'quv yili 2024-2025	Semestr 5	ECTS-Kreditlar 6
Fan/modul turi Tanlov	Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi dars soatlari 6	
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1. Lingvokulturologiya	84	96	180
2. I.Fanning mazmuni	<p>Fanning maqsadi – til xususiyatlarini tavsiflash, tushuntirish va uning madaniy shartli hodisa sifatida ishlashini yoritib berish, til va madaniyatning o'zaro bog'liqligi masalalarini chuqur o'rganish va tahlil qilishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – madaniyatning bir butun yaxlitligini tushunish va turli madaniy shakllarning paydo bo'lishi, rivojlanishi va mukammalligi hamda faoliyati haqidagi savollarga javob berish. Har bir madaniyatning o'z ichiga oladigan umuminsoniy qadriyatlarini, turli madaniyatlarning o'ziga xosligini, shaxslarning o'zga madaniyatlar bilan munosabati kabilarni o'rgatishdir.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu. Til, madaniyat, antropologiya va lingvokulturologiya.</p> <p>2-mavzu. Antroposentrik paradigma va uning lingvokulturologiyadagi o'rni.</p> <p>3-mavzu. Lingvokulturologiyaning vujudga kelishi.</p> <p>4-mavzu. Lingvokulturologiyaning tadqiqot obyekti, predmeti, maqsad hamda vazifalari.</p> <p>5-mavzu. Lingvokulturologiya metodologiyasi va metodlar.</p> <p>6-mavzu. Lingvokulturologiyaning asosiy tushuncha va terminologik apparati.</p> <p>7-mavzu. Madaniyat va uning o'rganilishi.</p> <p>8-mavzu. Madaniyatlar tipologiyasi.</p> <p>9-mavzu. Til va madaniyatning o'zaro aloqasi.</p> <p>10-mavzu. Muqobilisiz leksika.</p> <p>11-mavzu. Frazologizmlarning lingvomadaniy tahlili.</p> <p>12-mavzu. O'xshatishlarning lingvomadaniy tahlili.</p> <p>13-mavzu. Metafora madaniyat ko'rsatkichi.</p> <p>14-mavzu. Evfemizm va disfemizm.</p> <p>15-mavzu. Lakuna va uni bartaraf etish yo'llari.</p> <p>16-mavzu. Ramz - inson ruhiyatining tili.</p>		

17-mavzu. Milliy madaniyatning stereotiplari.	18-mavzu. Inson milliy mentallik va til egasi.	19-mavzu. Jamiyat, madaniyat va tilda erkak-ayol ziddiyati.	20-mavzu. Arab tili va madaniyatida erkak va ayolning mavqei.	21-mavzu. Gender kategoriyasi.
<p>III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar</p> <p>Amaliy mashg'ulot mavzulari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</p> <p>1. Til va madaniyatning o'zaro aloqalari masalasi.</p> <p>2. Lingvokulturologiyaning boshqa fanlar bilan aloqasi.</p> <p>3. Lingvokulturologiyaning fan sifatida shakllanish omillari.</p> <p>4. Lingvokulturologiyaning til ta'limidagi ahamiyati.</p> <p>5. Lingvokulturologiya va unga bog'liq fanlar metodologiyasi.</p> <p>6. Lingvokulturologik termin va tushunchalarning kelib chiqish tarixi.</p> <p>7. Tilning rivojlanishida madaniyatning o'rni.</p> <p>8. Arab madaniyati tipologiyasi.</p> <p>9. Madaniyatning tilga ta'siri.</p> <p>10. Arab tiliga xos muqobilisiz leksikaning ahamiyati.</p> <p>11. Arabcha frazeologizmlarda madaniyatning aks etishi.</p> <p>12. Arab tilidagi o'xshatishlarning lingvomadaniy tahlili.</p> <p>13. Arab tilidagi metaforalarning o'rganilishi.</p> <p>14. Arab tilida evfemizm hodisasi.</p> <p>15. Lakunaning tilga ta'siri.</p> <p>16. Arab tilida ramzlar tizimi.</p> <p>17. Arab madaniyatiga xos stereotiplar.</p> <p>18. Arab tilida inson obrazi tahlili.</p> <p>19. Turli tillarda erkak-ayol ziddiyati namunalari.</p> <p>20. Arab tilida erkak va ayol jinsining o'ziga xos xususiyatlari.</p> <p>21. Turli til va madaniyatlarda gender kategoriyasiga munosabat.</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.</p>				
<p>IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p>Mustaqil ta'lim uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</p>				

	<p>1. Til va madaniyatning bog'liqligi.</p> <p>2. Antropologiya va til.</p> <p>3. Lingvokulturologiya va antropologiyaning o'zaro bog'liqligi.</p> <p>4. Antropologik farazlar va ularning antropologiyadagi o'rni.</p> <p>5. Lingvokulturologiyaning fan sifatidagi ahamiyati.</p> <p>6. Lingvokulturologiyadagi metodlar tahlili.</p> <p>7. Lingvokulturologiya metodologiyasi xususiyatlari.</p> <p>8. Lingvokulturologiyaga oid atamalar tahlili.</p> <p>9. Arab olamida madaniyat tushunchasi va uning tahlili.</p> <p>10. Arab madaniyati tipologiyasi va uning insoniyat hayotidagi o'rni.</p> <p>11. Arab tili va islom madaniyatining o'zaro bog'liqligi.</p> <p>12. Arab tilidagi mqobili yo'q bo'lgan diniy terminlar va ularning tahlili.</p> <p>13. Arabcha frazeologizmlarning kelib chiqish tarixi va lingvomadaniy tahlili.</p> <p>14. Arab tilidagi badiiy o'xshatmalarning lingvomadaniy xususiyatlari.</p> <p>15. Arab adabiyotidagi metaforalarning lingvomadaniy tahlili.</p> <p>16. Arab madaniyatiga xos tushunchalar tahlili.</p> <p>17. Arab tilida mavjud bo'lmagan tushunchalarni o'rganish masalalari.</p> <p>18. Arab tilida qo'llanilgan qushlar ramzining tahlili.</p> <p>19. Arab tilidagi yulduz ramzining tahlili.</p> <p>20. Arab tilidagi inson ruhiyatini ifodalovchi ramzlar tahlili.</p> <p>21. Arab madaniyati stereotiplarining paydo bo'lishi tarixi.</p> <p>22. Inson obrazining lingvomadaniy tahlili.</p> <p>23. Arab tilida erkak jinsining lingvomadaniy xususiyatlari.</p> <p>24. Arab tilida ayol jinsining lingvistik xususiyatlari.</p> <p>25. Arab tilidagi ayol jinsining madaniy o'ziga xosliklari.</p> <p>26. Arab tilidagi gender tafovutlari va ularning sabablari.</p> <p>27. Arab adabiyotidagi gender tushunchasining o'ziga xos xususiyatlari.</p> <p>28. Arab tilida turli jins vakillarining madaniy xususiyatlari.</p> <p>29. Arab madaniyatida ayol jinsining o'ziga xos o'rni tarixi.</p> <p>30. Islom madaniyati ta'sirida arab tili va arab madaniyatida vujudga kelgan tushunchalar.</p> <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni tadqiqot qilish tavsiya etiladi.</p>
3.	<p>V. Ta'lim natijalari/ Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <p>– lingvokulturologiya fanining asosiy nazariy yo'nalishlar mazmuni va asosiy tushunchalari;</p>

	<p>– lingvokulturologiyaning asosiy tushunchalari, rivojlanish bosqichlari va boshqa fanlar bilan aloqasi;</p> <p>– madaniyatning tilda aks etish usullari;</p> <p>– lingvokulturologiyada qo'llanadigan texnika, usul va uslublar;</p> <p>– asosiy lingvokulturologik terminlar bazasiga ega bo'lishi kerak.</p>
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar • interfaol keys-stadilar; • mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar; • guruhlarda ishlash; • taqdimotlar qilish; • individual loyihalar; • jarayonga asoslangan metod • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish va test imtihonlarini topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usmanova Sh. Lingvokulturologiya. Darslik. -Toshkent: Alisher Navoiy nomidagi TDO'TAU, 2019.- 248 b. 2. Usmanova Sh. Tarjimaning lingvomadaniy aspektlari. Darslik. Toshkent: TDSHL, 2017. -256b. 3. Usmanova Sh., Rixsiyeva G. Madaniyatlararo muloqot. O'quv qo'llanma.-Toshkent: TDSHL, 2017. - 160 b. <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan quramiz. - T.: "O'zbekiston", 2017. - 488 b. 5. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. -T.: "O'zbekiston", 2017. <p>Axborot manbalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.arabic.uz 2. www.bilim.uz

	3. www.zivonet.uz
	4. www.wikipedia.org
7.	Samarqand davlat chet tillar instituti tomonidan ishlab chiqilgan va institut Kengashining 2022-yil 30 - 06 dagi 11 - sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: Sh.R. Alamov – SamDChTI, “Yaqin sharq tillari” kafedra o‘qituvchisi. J.N. Temirov – SamDChTI, “Yaqin sharq tillari” kafedra o‘qituvchisi.
9.	Taqrizchilar: X.Z. Xayrullayev - SamDChTI, “O‘zbek tili va adabiyoti” kafedra professori, f.f.d, professor. M.H. Abdullayev – O‘zDJTU, “Arab tili tarjima nazariyasi va amaliyoti” kafedra dotsenti, f.f.n. (turdosh OTM)